

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 6. 7. 1956, sp. zn. Cz 592/55

Číslo: 13/1957

Právní věta:

Dobu, po kterou pojištěnec pobíral sociální důchod jako dávku dobrovolnou, nelze započítat jako dobu náhradní podle § 61 odst. 2 písm. e) zák. o nár. poj.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 06.07.1956

Spisová značka: Cz 592/55

Číslo rozhodnutí: 13

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Doba náhradní, Důchod sociální

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Navrhovatelka požádala Státní úřad důchodového zabezpečení o přiznání invalidního důchodu. Tento její žádost zamítl s odůvodněním, že nesplňuje základní podmínku nároku, poněvadž v posledních pěti letech před nápadem dávky nezískala v pojištění zákonem požadovaných 1460, nýbrž jen 1102 dní.

Lidový soud civilní v Praze vyhověl oprávněmu prostředku navrhovatelky a přiznal jí invalidní důchod od 19. února 1955. Zjistil, že navrhovatelka pobírala v době od 1. října 1948 do 30. dubna 1952 sociální důchod přiznaný jí jako dávku dobrovolnou, poté vstoupila do zaměstnání a v tomto zaměstnaneckém poměru získala celkem 1102 dnů pojištění. Vycházeje pak z názoru, že dobu, po kterou pobírala navrhovatelka sociální důchod, nutno považovat za náhradní dobu podle § 61 odst. 2 písm. e) zák. o nár. poj., došel k závěru, že navrhovatelka splnila ke dni 22. ledna 1955, kdy uplatnila nárok na invalidní důchod, základní podmínku tohoto nároku, ježto s připočtením uvedené náhradní doby získala zákonem požadovaný počet dní pojištění.

Krajský soud v Praze schválil názor lidového soudu, že jako náhradní dobu ke splnění základní podmínky lze počítat též dobu, po kterou navrhovatelka pobírala jako dobrovolnou dávku sociální důchod a proto rozhodnutí lidového soudu potvrdil.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem, že oběma uvedenými rozhodnutími byl porušen zákon.

Odůvodnění:

Krajský soud dovozuje správnost svého názoru v podstatě ze slovního znění § 61 odst. 2 písm. e) zák. o nár. poj., kde se prý hovoří zcela všeobecně o opětujičích se dávkách národního pojištění a nijak se mezi nimi nerozlišuje a neliší se ani v tom směru, zda běží o dávku nárokovou či dobrovolnou. Naopak, porovná-li se znění § 61 odst. 2 písm. d) zák. o nár. poj., v němž se hovoří výslovně o nároku na dávky nemocenského pojištění, se zněním zákona pod písm. e), kde se mluví o dávkách, které byly vypláceny, je prý z toho zřejmo, že zákonodárce tu volil odlišnou dikci, z níž vyplývá, že v případě posléze stanoveném nemusí jít o dávku nárokovou. Krajský soud tu však přehlíží, že ustanovením § 61 odst. 1 písm. d) zák. o nár. poj. je jako náhradní doba kryta doba pracovní neschopnosti, kdy pojištěnec měl nárok na poskytování dávek nemocenského pojištění, tedy nejen peněžitých, ale i věcných dávek tohoto pojištění bez ohledu na to, zda tyto dávky byly skutečně poskytnuty či nikoli. Nelze proto z uvedeného rozdílného znění těchto ustanovení pro otázku, o kterou jde, nic podstatného vytěžit.

Pro zodpovězení této otázky nelze se proto omezit na doslovné znění zákona pod písm. e) § 61 odst. 2 určujícího jen jednu z náhradních dob, nýbrž dlužno ji posoudit s hlediska a smyslu celého ustanovení odstavce 2 uvedeného paragrafu, jímž je vymezen význam a podstata náhradních dob v národním důchodovém pojištění. význam náhradních dob, jak patrně z obsahu § 61 zák. o nár. poj. o základní podmínce nároku, je v tom, že jimi se zmírňuje požadavek odstavce 1 tohoto ustanovení pro splnění základní podmínky, t. j. požadavek skutečného pojištění, a umožňuje se její splnění, aniž by musel být pojištěnec pojištěn po celou zákonem požadovanou dobu. Za tyto doby nahrazující skutečné pojištění jsou pak uznány zákonem zřejmě jen doby, kdy pojištěnec nemohl ze své viny pracovat nebo kdy vykonával činnost, kterou s hlediska sociálně politického dlužno stavět na roveň práci, která je podle § 12 zák. o nár. poj. jediným důvodem vzniku povinného pojištění. Je-li toto podstatou náhradních dob podle ustanovení § 61 odst. 2 zák. o nár. poj., pak to platí i o náhradní době pod písm. e), t. j. o době, po kterou byly vypláceny opakující se peněžní dávky národního pojištění. Této povahy jsou ovšem jen dávky, které byly přiznány jako nárok pojištěnce vzniklý mu splněním všech zákonných jeho podmínek. Jen v těchto případech možno totiž říci, že pojištěnec nekonal práci zakládající povinné pojištění z důvodů, které jsou zákonem stejně hodnoceny, neboť se mu po tuto dobu poskytuje zabezpečení, které pojištěnci náleží jako nárok zajištěný mu z národního pojištění zákonem.

To nelze ovšem říci o dávkách, které mohou být přiznány v tom kterém jednotlivém případě hodném zvláštního zřetele, zejména sociálního, osobě, která je z právního nároku na tuto dávku vyloučena právě proto, že nepracovala a že překážky, pro které nepracovala a nesplnila proto zákonem požadovanou dobu pojištění, nemohou být hodnoceny s hlediska sociálně politického jako rovnocenné skutečnému výkonu práce, což je, jak už uvedeno, společným znakem a podstatou všech náhradních dob uvedených v § 61 odst. 2 zák. o nár. poj.

Jestliže tedy oba soudy vycházejíce z jiného právního názoru započítaly navrhovatelce dobu, po kterou pobírala sociální důchod přiznaný jí jako dávku dobrovolnou za dobu náhradní podle § 61 odst. 2 písm. e) zák. o nár. poj. a podle toho o nároku rozhodly, porušily svým rozhodnutím zákon v tomto ustanovení.